



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini**

**Hollen, Godescalcus**

**Nurmberge, 1521**

**VD16 H 4471**

Non mechaberis.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-30748**



**A**uis oia cū summa diligentia faciāt verūta men si ille q̄ infirmat non se abtineat a no xijs cibis vel ab alijs que solent ledere infirmum: nihil ei p̄ficiat cura diligentia ⁊ sollicitudo. ⁊ sic de alijs.

**N**on mechaberis.

**S**ecundo peccant contra illud preceptum: non mechaberis q̄ stuprū committūt. Et est stuprum virginū defloratio. Ideo dicit̄ defloratio quasi floris virginitatis depositio. Ergo maior est penitentia illi intingenda qui deflorat virginem: q̄ q̄ facit simplicem fornicationē. **¶** autē sit maius p̄t̄ ex quinq̄. Primo propter legum graue punitionē. Secūdo p̄pter templi spūsc̄i violationē. Tertio propter impossibilem virginitatis reuocationē. Quarto propter verecundie remotionē. Quinto p̄pter virtutis virginalis putationem. Primo p̄pter legum graue punitionē: vt est lex moysayca. de q̄ Exod. xxij. Si seduxerit q̄s inquit virginē necdū desponsatam: dormieritq̄ cum ea: dotabit eam ⁊ habebit eam in vxorem. Si pater eius dare noluerit pecuniā reddet iuxta modum dotis quā virginē accipere cōsueuerant. Dicit Nicolaus de lyra sup̄ illud: si pater virginis dare noluerit eo q̄ puella nobilior ē aut ditior aut alia de causa: reddet pecuniam sc̄z q̄ decipit eā iuxta modū dotis quā vir. ⁊ c̄. Et est quinquaginta siclorū argenti. vt habetur Deutero. xxij. de virgine corrupta ab aliquo anteq̄ sit affidata viro. Ita q̄ duplex est ibi dos. Una que dat̄ vxori. Alia q̄ dat̄ patri. hec Lyra. Hoc idem etiam dicit̄ sub eisdem verbis. extra de adulterio ⁊ stupro ca. si duxerit. Dicit glo. sup̄ verbo dotabit eā ⁊ donationez p̄pter nuptias assignabit ei. Vel p̄prie pot̄: q̄ dabit pecuniā mulieri: quāz retinebit sibi p̄ dote q̄ fieri pot̄. ff. de donati. inter vi. ⁊ vxor. l. si q̄s vxorē. Si ue etiam cū ea nō cōtrahat nihilomin⁹ habebit illā pecuniā. vt sequit̄ in lra. Idez d̄ sup̄ verbo. iuxta modū dotis. q̄ estimabit iuxta facultatē illius ⁊ dignitatē puelle. **¶** de ep̄ali. audi. l. penul. Si ipse eā accipere noluerit dicēdū q̄ tūc faciēdū est sicut dicit̄ extra de adul. ⁊ stupro. c. puenit. vbi scribit Grego. ep̄o sipontino. Peruenit ad

nos q̄ felix quādam virginem stupro decēpit: q̄d si verū est q̄uis esset de lege plena plectēdus: nos tñ aliquatenus legis duriciem mollientes hoc mō disponim⁹ vt aut quā stuprauerit vxorē habebit: aut si renuerit corp̄aliter castigat⁹ excōicatusq̄ in monasterio in q̄ agat p̄niam retrudat̄ de quo nulla sit egrediendi sine pceptōe licentia. hec ibi. Dicit glo. super verbo. virga castigatus. fm̄ quod visum fuerit iudici aut fm̄ leges releget: si vills persona fuerit verberetur in institutis. ⁊ s̄. sinaut̄ stuprauerit. Et est stuprū p̄prie in virgine. vtz. xxvj. q. i. ca. i. Itē sup̄ d̄bo excōicat⁹ dicit glo. quo ad cōtionem sac̄oz quousq̄ visum fuerit superior: sed in foro p̄niali iniūgendum est ei q̄ ip̄i satisfaciāt vel cū ea cōponat. vt dicit̄ Guilhelmus. Et sup̄ius dictū est: intelligit̄ de foro causarū si est p̄ dolum̄ iducta. Ideo dicit̄. Si q̄s seduxerit. i. seorsum duxerit p̄ dolum̄. Itē legit̄ in vita kinderini ep̄iscopi: q̄ apud antiquos saxones sancitum fuit q̄ qlibet virgo in paternis edibus sponte deflorata viua absq̄ vlla misc̄dia sepeliri debuit: ⁊ violator sup̄ ei⁹ sepulchrū supponi. Secūdo si illā stuprauerit q̄ alteri desponsata est adhuc grauius est p̄ctm̄. vtz. Deut. xxij. Si puellā virginē desponsauerit vir: ⁊ inuenerit eam aliq̄s in ciuitate ⁊ cōcubuerit cum illa educes vtrumq̄ ad portas ciuitatis illius ⁊ lapidib⁹ obuient̄. Puella quā nō clamauit cum esset in ciuitate: vir q̄ humiliauit vxorē p̄rimi sui: ⁊ auferes malum de medio tui. Si autē in agro repperit virginē puellā q̄ desponsata est apprehendens cōcubuerit cū illa ipse solus moriat̄: puella autē nihil patiet̄ nec est causa mortis. hec ibi. Hoc totū intelligit̄ de puella q̄ est viro affidata an̄ tñ cōsummatōne matrimonij. Tales fm̄ canones deberent penitere. xl. diebus in pane ⁊ aqua q̄d carenam vocāt cum septē sequentibus annis. vtz. extra de spon. duo. ca. Accepisti tibi illam in vxorē: quā alter habuerat sibi desponsatā. l. p̄ verba de p̄nti dimitte illā: quia nunq̄ pot̄ fieri legitima. ⁊ xl. dies in pane ⁊ aqua q̄d carenā vocāt cū septē sequētib⁹ annis peniteas. hec ibi. Tertio adhuc graui⁹ est p̄ctm̄ q̄ puelle violēter rapiūt ⁊ opp̄mūt sic v̄



## Preceptum Sextum

**E**na filia Jacob, de q̄ Gen. xxxiij. Egressa ē inquit filia Lye: vt videret mulieres regio nis illius: quam cum vidisset Sichem filius Emmor princeps terre illius adamauit eā ⁊ rapuit ⁊ dormiuit cū illa vt opprimēs virginē: propter qd̄ pctm̄ egressi sunt duo filij Jacob simeon ⁊ Leui frēs Dyne ⁊ arreptis gladijs interfecerunt Sichimitas in ore gladij: in vltione ⁊ stupri: ⁊ oues ⁊ boves ⁊ asinos vxores puulos eoz duxerūt captiuos. De hac specie dī. xxxvj. q. i. c. de raptoribus i fine. Hic ergo raptū cōmisit q̄ flozē virginittatis puelle renitenti violēter eripuit: siue puelle solūmō siue parētib⁹ tm̄ siue vtriq̄ vis illata fuerit. Pena autem raptoris mulierū fm̄ leges est q̄ capite puni: nisi forte raperet meretricē ⁊ substantia eius rapte applicabit si ingenuā rapet. Si vero ancillā v̄ liberā substantiā nō amittit sed tm̄ decapitat. C. de rap. virg. l. vnica. ⁊ xxxvj. q. i. c. si quis nō. Scdm̄ cānones aut̄ raptor efficit seruus rapte: nisi velit se redimere. vtz in. c. de rapto. tamen fm̄ Glo. hec pena non infligit̄ in foro penitentiali.

**I**tem debet excomunicari raptor cuz suis fautoribus. xxxvj. q. ij. ca. de puellis. si tm̄ rapta velit contrahere cum raptore potest vt ptz extra de rapto. c. Accedens. Abi dicit Innocē. tert⁹. q̄ rapta puella legitime cōtrahere pōt cum raptore si prior dissensio transeat post m̄imonū in consensum: vt qd̄ ante displicuit: tandē incipiat cōplacere dūmō ad cōtrahendum legitime sunt psone. hec ibi. Sic Romulus cōdita roma rapuit puellas sabinarū. vt dicit Aug⁹. li. ij. de ciui. dei. cap. xvij. Dicit titusliuius de origine yrbis. q̄ cū romul⁹ m̄pros cōdidisset ciuitatis amplissime: nec sufficerent eis mulieres misit ad vicinas ciuitatis postulando filias eoz in vxores sibi dari: sed statim fuit ciuitas odiosa alijs. Timebant illā multitudinē vtroz. Et rñderūt q̄ filias suas eis dare nollēt. Romul⁹ vero hoc audiens censuit postmoduz ludos deo cello celebrandos: ⁊ hoc p̄ prouincias ⁊ ciuitates pcurauit diuulgando: vt multi confluēt vicinor. Instantibus vero ludis precepit seruis suis: vt cū de sabinis q̄ terra est ppe romā cōuenirēt ad ludos spectandos quili

bet sibi recipet vxorē quā vellet. Quod factū est. Postmodū vero cū patribus q̄ volebant vlcisci iniuriam ⁊ filias repetere romani bella habuerunt litis inter eos ⁊ sabinos p̄ meditatiōem filiaz q̄ se duob⁹ exercitibus opposuerunt pax facta est ⁊ c. Secūdo h̄ est graui⁹ pctm̄ ppter tēplū spūssancti violatiōē. Nō est parū pctm̄ violare tēplū dei materiale: q̄ violare tēplū dei spirituale: scz corp⁹ virginū qd̄ est tēplū spūssancti ē mai⁹ pctm̄. Iō. vi. j. ad Cor. iij. Nescitis qz templū dei estis vos ⁊ spūs dei habitat in vobis. Si quis autē templuz dei lauauerit perdet illuz deus. Sed virginē deflorantes tale templum spūssancti violant cum virgines deflorant: que fuissent fortassis perpetua tēpla spiritussancti contra q̄s dicit ppheta. Deus venerūt gentes in hereditatē tuā: polluerūt templum sanctum tuum ⁊ c. Qd̄ etiā cōquerit Hiero. in epistola de lapsu Susanne di. ad te nunc mihi sermo: q̄ caput tanq̄ maloz es q̄ multipliciter misera es: cū glām̄ h̄ginitatis etiā pdidisti. Nephthas est em̄ te vocari susannā que capta non es. Sequit̄ ibidē. Eras virgo in paradiso dei vtiq̄ inter flores ecclie eras spōsa ch̄ri: eras tēplū dei: eras habitaculū spūssancti. Et cū totiens dico eras totiens necesse est vt ingemiscas: quia nō es quod fuisti. Incedebas in ecclia tanq̄ colūba illa. de qua scriptū est. Penne columbe deargenteitate. Splendebas em̄ vt argentum: fulgebās vt auruz. Eras tanq̄ stella in manu dñi. Que ē ista subita cōuersio: que est ista repētina mutatio: De virgine facta es corruptio sathane: de sponsa ch̄ri scortuz execrabile: de templo dei phanuz immūdicie: de habitaculo spūssancti tuguriū diaboli. Que incedebas cum fiducia vt columba: nunc lates in tenebris vt vespertilio. Que fulgebās vt aurum ppter virginittatis decorem: nunc vilior facta es luto platearū. Que fueras stella radiās in manu dñi velut de alto cadens: conuersa es in carbonē extinctū. Ne tibi misera ⁊ iterū ve: que tanta bona pariter ppter parui t̄pis luxuriam pdidisti. hec Hiero. Querit Aug. libro. i. de ciui. dei. c. xxxvij. Quare de⁹ pmisit alijs q̄s virgines violari ip̄is inuitis. Rñdet ibi



de. Nolite admirari hoc vos amisisse unde  
 hoibus placere gessistis: illud vero reman-  
 sisse quod omnibus hoibus non potest. Sequitur. Qua-  
 rum non corda interrogata responderet nunquam  
 se de bono virginitatis aut viduitatis sup-  
 bisse: aut cuius pariter excellentie et sanctita-  
 tis inuidisse. Sic adhuc hodie propter qua-  
 rundam superbiam de virginitate permittit eas  
 cadere in diffamiam ut se recognoscant: vel  
 quia denigrant alias pariter excellentie vel  
 detrahunt eis. Sunt quedam corrupte et  
 virginitatis dignitate amiserunt: tamen gerunt  
 se pro virginibus tales quod diu virginibus nun-  
 cupant: quousque cruciferi fratres non veni-  
 unt id est pueri. Nota circa hoc quod ad stu-  
 pium faciendum inducunt ser. Primum est liber-  
 tas effrenans. Ideo discursus iuencula-  
 rum cohibendi sunt. Nam sicut comoditas  
 facit furum quod habet locum et tempus: sic opor-  
 tunitatem malefaciendi in puellis facit lo-  
 cus et tempus. Ideo dicit Aristoteles in li. Re-  
 thoricorum. quod hoies malefaciunt cum resiste-  
 re possunt. Nam ex tali libertate discurrendi fi-  
 unt iuencule familiares viris. Sicut aia-  
 lia domestica permittunt se palpari et tange-  
 re: siluestria vero nec tactus nec approxima-  
 tionem sustinent. Sic est de iuenculis si mul-  
 tum discurrent per plateas et ad confortia vi-  
 torum permittunt se palpari et postea ascende-  
 re. Ideo non debet esse vage tam seculares  
 virginibus quam spirituales: ne cum dyna ad vi-  
 dendum mulieres regionis corrumpan-  
 tur. Gen. c. xxiii. An Ambrosius super illud Luc. ij.  
 transiit apud cognatam suam dicit. Discite  
 sancte vos mulieres: non circumsare per  
 alienas edes: non aliquos in publico miscere  
 sermones. An Franciscus petrar. lib. ij. de  
 re. vtri. for. ca. xxij. An dicit discipulo dicen-  
 ti. Lasciuire incipit filia. Respondit. Lautas  
 dapes et vestes illi molles et fulgidos anu-  
 los et armillas detrahe: et quicquid est ali-  
 ud quo et ipsa sibi placet et placere aliis stu-  
 det. Obijce illi domesticas curas. Pensa  
 acus et colum: et si quod est operis quod suaves et  
 molles manus daret. Seduc eas a spectacu-  
 lis et concursu populi: festis etiam diebus illas  
 domi contine. Nullum tempus vagis ac disco-  
 lis cogitationibus linque: Sequitur ibidem.  
 Ecclesiasticum consilium est: super filiam luxuriosam

confirmata custodia: nequando te faciat in  
 opprobrium venire. Hec Franciscus. Se-  
 cundum est affluentia resoluens. Nam quan-  
 do viuunt in superfluitate escæ et potus: cito  
 cadunt in libidinem. dicente Hieronymo. et po-  
 nitur eius verba. xxxv. di. c. Venter mero  
 estuans cito spumat in libidinem. Ideo di-  
 cit Hieronymo. in epistola ad Eusto. et Pauli.  
 Si experimento inquit creditur hoc primo  
 moneo: ut sponsa christi vinum fugiat tanquam ve-  
 nenum: quia hoc aduersus adolescentiam: pri-  
 ma sunt arma demonum. Ut quod ergo oleum  
 flammae adiucimus: quid ardenti corpusculo  
 tormenta ignium ministramus? Tertium  
 est iuuetus lasciuus: quia prius sunt sensus  
 hominis ab adolescentia sua in malum. Be-  
 nef. viij. Ideo dicit comentator super. vi.  
 Physicorum. Vita iuuenum calida et humida:  
 senum frigida et sicca. Ideo puelle sunt ma-  
 xime custodiende singulariter circa annus  
 xiiij. vel. xiiij. quia tunc incipiunt motus car-  
 nales vigere. Nam in iuuentute diabolus  
 hominem tentat in luxuria. In virili etate  
 in superbia. In senio in auaricia. Cuius exem-  
 plum patet in quadam virgine velociter curre-  
 te. Nota historiam: quod communis est. Si homo  
 in iuuentute euadit luxuriam: in virili etate  
 superbia: vix tamen tertius scilicet auaricia  
 in senio. Quartum est pulchritudo alliciens  
 ideo dicit Franciscus li. i. de re. vtri. for. ca.  
 lxxij. Pulchritudo inquit et castitas raro  
 cohabitant. Sequitur ibidem. Quod assidue  
 placato mari naute: quod per siluas saluis mer-  
 cibus pretereunt mercatores nec pirata illis  
 nec his preda obuius fuit. Quam tu mihi  
 formosam interpretatam dabis casta licet ob-  
 sidebit oppugnabit. Quis animus mulie-  
 bus corruptoribus tot resistet. Admouen-  
 tur muro scale blandiciarum: machinas mu-  
 nerum et latentes sub terra fraudum cuniculorum.  
 Si his artibus non proficis: manu improba  
 vis auferet. Si fide queris famosissimum rap-  
 tus ad memoriam reduc. Forma multos  
 tentauit ac tentandos prebuit. Quosdam tra-  
 uit et vel in crimen impulit vel in mortem.  
 Fuit apud hebreos exemplum tetationis acer-  
 rime Joseph et thamar. Hec Franciscus.  
 Pulchritudo non est curanda singulariter  
 quo ad virginibus volentes seruare castitatem



## Preceptum Sextum

**P**ropter tria. Primo quia non est deo acceptiua: est cito defectiua: est mulier infectiua. Primo non est deo acceptiua: sed potius interior. Ps. Omnis gloria eius filie regis ab intus est. Unde Petrus blesensis, epistola. lvi. scribens ad unam moniales dicens. Tanto eris acceptior sponso tuo christo: quanto es in veste vilior: in cultu corporis tui abiectior: in sermone rarior: in vultu deiectionior: in aspectu verecundior: in incessu maturior. Hec ille. Que hinc consideras illa nobilis romana virgo Salla: de qua Greg. in. liij. dialo. q. medici dixerunt quod habitura esset barbam si non numeret. Sed illa nihil deformitatis exteriorum timuit: quod christum amavit: qui non exteriores: sed interiores requirit pulchritudines. dicens apud. j. ad. Cor. vij. Mulier innumpta. i. v. dua et virgo cogitat quod domini sunt: ut sit sancta corpore et spiritu. Secundo est quoddam bonum defectiuum. Iohannes dicit Franciscus petrarcha li. j. de re. vtri. foru. c. ij. Breuissimum inquit tempus erit quoniam omnis habitus huius colorum mutabitur cadet flaua cesaries. i. crines: relique. i. dentes albescent: teneras genas et serenam frontem squalentes arabunt ruge: letas oculorum facies et lucida sidera mesta teget nubes: leue dentium ebur et candidum: scaber obducat et c. recta ceruix atque agiles humeri curuescent guttur lenne crispabit: aridas manus et recuruos pedes suspiceris tuos non fuisse. Quid multa: Veniet tempus quod te in speculo non agnosces. Hec Franciscus. Iohannes dicit Boetius. li. j. de consolatio. prosa. viij. Forme vero nitore ut rapidus est et velox et velut vernalium florum mutabilitate fugatior. Sequitur ibidem. Si homines linceis oculis vterentur: ut eorum visus obstantia queque penetraret nunquid illud corpus alcibiadis in superficie pulcherrimum in prospectis visceribus turpissimum videretur? Non ergo te pulchrum facit tua natura sed oculorum infirmitas. Tertio est malorum multorum incitatiua. Proverbio. ultimo. Fallax gratia et vana est pulchritudo: mulier timens deum ipsa laudabitur. De hoc dicit Franciscus petrarcha libro. j. de re. vtri. foru. c. lxxij. Hi sunt labilis forme inquit et caduci fructus: qui prope non opulentas tamen domos sed et ingenues vires et magna nonnunquam imperia euer-

terunt. Note sunt historie. Certe nisi formosa adeo fuisset helena: troia mansisset incolumis. Romanorum regnum non tam velociter corruisset: nisi tam pulchra fuisset lucretia. Hec Franciscus. Tertio peccat grauius qui stuprum committit propter impossibilem virginis reuocationem. Ideo dicit Job. xxxj. Peperi sedus cum oculis meis: ut ne quidem cogitare de virgine: quod non potest post casum resuscitari. quod etiam dicit Hieronimus. in epistola ad Eustochium. et ponuntur ei verba. xxxij. q. v. c. Si paulus vas electionis et preparatus in euangelio christi ob carnis aculeos et incutiua vicio reprimis corpus suum et seruituti subicit: ne aliis predicans ipse reprobis inueniatur: et tamen videt aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis sue et captiuam se in lege peccati. Si post nuditate ieiunia carceres flagella supplicia in semetipso clamat. Infelix homo quis me liberabit a corpore mortis huius: ne te tunc putes securam esse debere. Laue queso ne quando de te dicat deus: virgo israel cecidit: non est qui suscitaret eam. Audenter dicam cum omnia deus possit: suscitare virginem non potest post ruinam. Valet quidem de pena liberare: sed non vult coronare corruptam. Hec Hieronymus. Idem dicitur lex. s. de raptu virgi. in principio dicitur ibi super verbo non potest. Nonne excecato potest restituere visum: quare ergo non virginem? Respondet ibidem. Non potest facere quando fuerit corrupta: quia peccatum non potest esse non factum. ff. de ca. in bello. s. facte. Et sic hoc idem esse potest in ceco. Respondet. quod hic non refertur ad carnis corrupte reuocationem: sed virginis palme retributionem. Et dicit non potest: id est non congruit eius potentie: ut aureola coronet corruptas: hoc enim esset contra iustitiam. Ideo illud esse non potest. Hec gloria. Quia impossibile reuocationem considera: uerunt multe virgines. Ideo rogauerunt sui corporis deformitatem ne a tyrannis violenter corrumperent. Sicut legitur in vita beate Brigide: quod cum quidam nobilis peteret eam in coniugem: ipsa virginis zelo petijt a deo aliquam sibi dari corporis deformitatem: quod mediante omnium procerum in ea cessaret instantia li-



bidinosa. Et extitit ad p̄ces eius vnus ocu-  
 lus crepuit: et deturpata est facies ei. Quod  
 videns pater ei permittit eam velari: sed ita-  
 rim facta p̄fessione de virginitate: oculum  
 eius restituit de<sup>o</sup> ex sua solita pietate. Sic  
 et quidam sibi ipsi intulerat manus quatenus  
 virginitate seruarēt. Sic legitur de quodam san-  
 cta montali: quā videns rex quidam mira-  
 biliter concupiuit. Qui concupiscentie cau-  
 sam cum a rege requireret. Respondit rex. Oculo-  
 rum tuorum mira pulchritudine captus sum. Et  
 illa. Noli inquit dñe mi de his sollicitari.  
 Habebis enim quod desiderasti. Et in sero  
 thalamum ingrediens ambos sibi oculos ef-  
 fodit: et illos regi transmisit dicens. Ecce  
 mitto tibi quod concupisisti exterius: et tamen mi-  
 hi remanet visus interior: in quo delectat  
 dominus meus et sponsum Iesum christum. Quod  
 se occiderunt: sicut dicit Hiero. li. j. contra  
 Iovinianum. Nam scriptores narrat quādam  
 virginem thebanam: quam hostis macedo cor-  
 ruperat: quā assilauit paulisper dolorem et vio-  
 lationem virginitatis sue: violatorem postea  
 dormientem iugulasse: sed interfecisse cum  
 gladio: quā viuere noluit post perditam virgi-  
 nitatem. Hec ante mortem elegit: quā sue corru-  
 ptionis vltix existeret. Hec Hieronymus.  
 Ideo et quæritur virgo suorum corruptorem  
 volente ipsam violenter corrumpere possit  
 sine peccato interficere: Respondet quod non: quia  
 maius malum est interficere quam fornicari.  
 Ergo pro nullo bono obseruando licet ho-  
 micidium perpetrare. Hic quæstione determi-  
 nat Aug. li. j. de ciuitate dei. capi. xviii. Ubi  
 primo assignat rationem quare licet pro seruanda  
 pudicitia nec se nec alium occidere. Ratio  
 sua est talis. Presupponit enim quod continen-  
 tia et virginitas consistat in integritate me-  
 tis non carnis nisi materialiter solum: et perti-  
 net precipue ad bona anime quam nolentibus au-  
 ferri non possunt. Nam si nobis nolentibus  
 possit auferri: iam non esset virtus anime  
 ipsa pudicitia: nec contineretur inter bo-  
 na anime: sed bona corporis. Tunc arguit  
 Augustinus. Pro illa re que sine consensu  
 meo auferri non potest: et que sine decre-  
 mento anime: immo cum magno lucro ani-  
 me per violentiam tolli non potest: non li-  
 cet mihi occidere hominem volentem ipsam

auferre. Sed talis res est ipsa pudicitia et  
 virginitas: que sine consensu mentis aufer-  
 ri non potest. Ideo dixit sancta Lucia. Si  
 iniuriam me feceris violari: tunc mihi du-  
 plicabitur corona castitatis. Tunc soluit obie-  
 ctionem. Possibile sibi fieri. Sed posset ali-  
 quis obijcere. Timendum est et cauendum  
 ne libidini hostili subditum corpus illecebro-  
 sissima voluptate: animus consentiat pec-  
 cato: ut iam non propter alienum: sed pro-  
 pter suum peccatum antequam virgo committat  
 debeat se vel corruptorem interficere. Ad  
 quod respondet Augustinus. Si hoc esset  
 licitum ut propter futurum peccatum vitan-  
 dum deberet homo se vel corruptorem oc-  
 cidere: hortandi essent homines: quod statim  
 cum baptisati fuerint ut se ipsos occidant:  
 quia tunc esset tempus cauendi omnia futu-  
 ra peccata: cum sint omnia preterita deleta.  
 Secundo magis debet considerari quod animus eius  
 non sentiat libidinem carnis sue ex commu-  
 nicatione libidinis aliene quam diffidere. Tertio  
 minus est de futuro adulterio quam certum de pre-  
 senti homicidio. Non ergo nunc debemus pec-  
 care ne forte postea peccemus: nec nunc pro-  
 tremus homicidium ne forte postea incida-  
 mus in adulterium. Et tales non perdidit vir-  
 ginitatem: si ibi non fuit consensus mentis. De  
 his dicit Aug. li. j. de ciuitate dei. ca. xxvj. sic.  
 Sed quod est dicendum quod quodam femine sancte tempore  
 persecutionis ut insectatores sue pudicitie  
 deuitarent in rapturam atque necaturam  
 se fluvium proiecerunt: eorum modo defuncte  
 sunt: earumque memorie in catholica eccles-  
 sia veneratione celeberrima frequentantur.  
 Respondit Aug. De his nihil temere au-  
 deo iudicare. Sequitur. Potest fieri ut ita  
 sit: si hoc fecerint humanitus decepte vel  
 diuinitus iusse non errantes: sed obediens  
 tes: sicut Samson. Et aliud nobis phas-  
 non est credere. Hec Augustinus. Quarto  
 grauius peccat qui virginem deflorat:  
 quam qui committit simplicem fornicationem: quia  
 reddit eam audacem ad multa peccata carnis  
 et fit occasio fornicationum eius quas ipsa fa-  
 cit postea: et auferit ei quandoque quod nunquam de  
 cetero maritum habebit: quia cum semel prole-  
 cerit aquam per caput fit audacior quam prius  
 et de post fit inuerecunda ad illud peccatum.



## Preceptum Sextum

**I**deo dicit .ij. Regū. xiiij. Difficile videbatur ei ut quispiam inhoneste ageret cum ea cum virgo esset. **Q**ui sit occasio omnium malorum que inde sequuntur. propter tale exemplum quia si quis haberet hortum bene et optime circumseptum si aliquis illum clausum bene aperiret ut bestie intrarent: nonne talis aperiens hortum esset occasio totius damni? Sic in proposito deus habet hortum virginalem quem stuprator aperit. Ideo erit et est occasio omnium malorum sequentium. **I**dem dicit sanctus Thomas. in .ij. .ij. q. ciiii. arti. vj. **Q**ui virgo sub custodia patris existens si corumpatur est quedam specialis difformitas peccati ex parte puella que ex hoc quod violatur nulla pactione conjugali procedente impeditur a legitimo matrimonio contrahendo: et ponitur in via meretricandi a quo retraheretur ne signaculum amitteret. **H**ec Thomas. Et omnium illorum peccatorum et multorum malorum iste deflorator reus est et erit: quod patet per tale exemplum. Nam contigit tempore hilarij quodam parochiani hilarij episcopi defererent mortuum ad ecclesiam ut sepeliret eum: et dum foderunt sepulchrum inuenerunt corpus cuiusdam mulieris integrum sub terra iacens: et duos serpentes sugentes sanguinem de mamillis eius. **V**iso hoc miraculo: plurimi concurrerunt ad sanctum Hilarium: quia tunc in ecclesia missam celebravit: dicentes ei que viderunt. Sanctus Hilarius festinavit ad sepulchrum ut videret que audierat ab eis. **Q**uo viso et audito fleuit amare et sternens se ad terram. Fleuit et oravit dominum: et rogavit populum ut secum inuocaret misericordiam ut opem dignaret ostendere quid hoc corpus egisset in hoc mundo quod non potuit cum terra misceri et quare serpentes sic sugerent illud. **C**um autem sanctus Hilarius orasset: spiritus rediit ad corpus et leuauit se coram omnibus in sepulchro et clamauit dicens. Sancte Hilari miserere mihi peccatrici: et sua peccata confite ti. **R**espondit beatus Hilarius. Dic mihi et confitere peccata tua. **A**it illa. Filia fui nobilissimi domitij et fui tenere nutrita in domo patris mei et quidam iuuenis concubuit mecum et genui ab eo duos pueros et occulte interfeci eos: timens infamiam hominibus: et illud peccatum celavi coram sacerdote meo propter nimiam verecun-

diam: sperans illud emendare et confiteri in senectute mea. Sed ego in iuuentute mea morte preuentus sum nec peccatum illud confessus. **N**unc digne miserere mei et ora pro me: quia ego confitebor tibi omnia peccata mea hic in carne mea et sub presentis stola coram omni populo. **C**um autem hec dixisset puella: sanctus Hilarius posuit stolam super caput eius et ait. Indulgentiam et absolutionem tibi. **E**t statim serpentes euasuerunt et cadaver liquefactum est ad instar niuis in presentia radiorum solarium. **E**t sic patet quod ille deflorator illius puelle fuit reus omnium malorum: de quibus rationem reddere tenebatur. **Q**uinto est maius peccatum propter virtutis virginis reputationem. **I**deo dicit Ecclesiastes. xxvj. Non est digna ponderatio alie continentis ergo ei debet fructus centesimorum. Satis deteriorat terram que facit ut non possit reddere sexagesimum fructum vel tricesimum cum prius redderet centesimum. Ergo grauius peccat qui deflorat virginem que possit facere fructum centesimum quam qui fornicat cum corrupta. **H**abet enim continentia super statum conjugalem sex prerogatiuas. **H**abet namque primo maiorem dignitatem: quia pro continentia homines assimilantur angelis. **S**ecundo maiorem puritatem. **T**rahit enim spiritus per actum conjugalem ad immundiciam carnis et efficit quasi caro. **T**ertio maiorem libertatem habet: quia peccata sui corporis non habet vxorem sed virum. **Q**uarto habet maiorem vnitatem. **Q**uia qui cum vxore est sollicitus est quomodo placeat vxori: et diuisus est. **Q**uinto habet maiorem sanctitatem quia coniugati tribulationem carnis habent et impulsionem maiorem quam non coniugati. **S**exto habet maiorem utilitatem: quia malus presentium et maior fructus sibi debet. scilicet centesimus. Ergo quilibet se diligenter abtineat a stupro virginum: non solum propter peccatum in se: sed etiam propter virginem virginum. scilicet mariaz: quia ab ea maximum premium consequitur. **C**uius exemplum recitat in speculo historiali. libro. viij. c. ij. **E**rat quidam miles in bellis famosus qui matrimonium oculum reputabat licet in concupiscentiis feminarum esset totus. **H**ic ad quiddam torneamentum in normanie partibus concubuit cum multo apparatu pergens: cum per quiddam castrum tam oculis quam corde transfret: iuuen-



**A**culā quandā in itinere vidit. Cui<sup>9</sup> pulchritudine captus cuidā famulo suo dixit. Eade<sup>9</sup> et interroga patrē et matrē puellē q̄ si mihi habere eā consenserint vna nocte eis dabo decem libras argētī: et insuper vestē vnam ad ornatum filie sue. Qui cum iussa compleisset: illa mutatorijs induta et ad patrē sui imperiū vt seruu<sup>9</sup> sequeretur induc̄ta: ipso duce ad militis diuersoriū venit: et post cibū et potū: ambos cōis lectus recepit. Cūq̄ ille cōgressum cū pudica virgine pararet et illa suspirioso corde sue dignitatis captiuitatem expectaret. Erat autē nox sabbati quā deuotio fidelitū memorie virginis matris cōsecrauit. Miles ait. Charissimā quōd nomē est tibi: et cur tale sup me sumpsisti lamētū? Cur me sic accipis quasi hostem et nō amicum? Cui illa voce tremula respōdit. Maria vocor: dignēq̄ lachrymis afficio: et planctū facio: q̄a melius est mihi mori q̄ turpiter viuere cū virginitatis decremento et maxime cū marie cōtinentiaz meā vouerim et desponderim me vni viro virginē castā exhibere ch̄o. Voluerā quidem mores et habitū sc̄imonialiū imitari: nisi patris mei paupertas reclamaret. Nam agnosco l̄ras et de sancta maria didici honoras a quodā paupculo clerico: q̄ apud patrē meum diuersoriū habet. Tūc sp̄s d̄ni descendit in mentem militis: et excussit de cogitatioe eius flāmas ignis libidinis: ita vt diceret. Quia nox sabbati est: et tu vocaris Maria p̄pter noctis et nois huius honorabile sac̄m: iā nunc cessabo et cor meū a tua inquietudine reuoco: nec opabor in te opa tenebrarū: q̄ vt dixisti voluntarium est tibi ch̄o seruire in cetu montaliū. Satis facias desiderio tuo. Dormiuit igit̄ tota nocte secura. Et de mane eam miles in monasterio quō iuxta tomeamenti locū contubernio sanctimonialiū tradidit p̄mittens iureiurādo: q̄ illum locū multis donarijs honoraret. Sed postea inde digressus tomeamenti cōgressu occisus est et ibidē sepultus. Cūq̄ miles non reuertēret: illa iuuenula btām Mariā lachrymosis interpellauit sc̄ibus: vt de militis statu reuelationē aliquam sibi daret. Cui btā virgo maria se ipsam per visionē exhibuit dicens. Parce

charissima: parce fletibus et suspirijs. Ego sum m̄ Jesu consolatrix tua scias q̄ p̄cito recessit a te ille tuus i ch̄o dilectus in tomeamenti congressu occubuit: et in eodē loco sepulturam accepit. Qui q̄m mihi detulit in te et bona tibi propter me veraciter in morte compūctus eternam meruit salutē. Ibis ergo ad abbatissam et annuncabis ei quatenus illuc citius pergat: et corpus huc trāslatur in cimiterio trāsonat: vt per ecclesiacoꝝ suffragioꝝ cōionem adiuuet. Hoc autē in grande signum quōd tibi locuta sum erit. Rosam sup sepulchū vernantem reperies in superficie: cuius radix de ore sepulti pullulat in viscerib<sup>9</sup> terre. Illa q̄ gaudens d̄ne celestis imperium abbatisse retulit. Sed abbatissa credere noluit. Iterum ipsa cū lachrymis ad btām virginem recurrit. Cui illa sicut prius apparuit mandans denuo ad abbatissam iret. Et addidit de quodā peccato eius occulto: quod ipsa cōfiteri et cū lachrymis punire deberet: et sic cū puro corde et prompto gressu ire. Quod abbatissa audiens ad locum p̄perauit et indicio rose corpus militis inuentum ad monasteriū suū trāslatū honorifice ibidē sepeliuit.

**De peccato adulterij.**

**A**ctio peccat in ope exteriori p̄tra illud p̄ceptū adulteri qui grau<sup>9</sup> peccat q̄ simplices fornicatores aut defloratores virginū. vt patet. xxxij. q. vii. c. quemadmodū. Et ibidē in. c. adulterij. vbi dicit̄: q̄ adulterij malū vicit fornicationē. Adhuc grauius est q̄m adulteriū ex vtraq̄ parte cōmittit̄: vt q̄m tā vir q̄ mulier sunt ligati m̄rimonio legitimo. Jo<sup>9</sup> d̄ ibidē in. ca. quemadmodū. Grauius quoq̄ est q̄ vxores habēs ad cōiugem p̄ximi accedit q̄ sine vxore thoriū alteri<sup>9</sup> violat: vt vxorat<sup>9</sup> ad solutā accedēs. hec ibi. Et sic h̄ duplex adulteriū. Illud p̄ctm̄ grauat nō solū q̄ ē p̄tra diuini p̄ceptū: s̄ p̄pter septē alia mala vel octo q̄ inde oriunt̄. P̄io p̄pter diuinaz legū transgressionē: p̄pter homicidij cōsecutionē: p̄pter heredis falsi institutionē: p̄pter graue legi<sup>9</sup> punitionē: p̄pter furti cōmissionē: p̄pter fidei et sac̄ri violationē: p̄pter m̄rimoniū sepationē: p̄pter purgatorij punitionē.